

Magistrát hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

SPRÁVA zo zahraničnej pracovnej cesty (ZPC)

Zahrančná pracovná cesta sa uskutočnila do štátu: Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Holandsko

Dátum: 16.03.2016 – 19.03.2016

Účastníci ZPC: Mgr. Jakub Bednárík, oddelenie kultúry, školstva, športu a mládeže

Podrobné údaje o rokovaní – kde sa rokovanie uskutočnilo, s kým sa rokovalo, obsah rokovania

Stretnutie Kultúrneho fóra EUROCITIES (Culture Forum) na tému „Umenie a imaginácia“ (Technológie ako udalosti, nápady, alebo postupy, ktoré významne ovplyvňujú zmeny v kultúre).

Fórum sa konalo v mestách Eindhoven a v 's-Hertogenbosch, dvoch mestách Brabantska, administratívnej siete, ktorá združuje 5 najväčších obcí na juhovýchode Holandska a provincii Severné Brabantsko.

Technológie ako „menič hry“ pre kultúru

V meste Eindhoven sa skúmalo, ako môžu technológie pôsobiť v mestách ako „herné meniče“ umenia a kultúry. Práve technológie menia spôsob, akým vnímame umenie, či akým hovoríme a píšeme o umení.

Technológie, ktoré prepájajú umenie, vedu a techniku, majú svoje najväčšie zastúpenie v digitalizácii. Digitalizácia má veľký vplyv napríklad na výrobný proces, ktorý je lacnejší, jednoduchší a osobnejší; na distribúciu, ktorá je jednoduchšia, pružnejšia a môže prúdiť cez viac kanálov; má vplyv na prístup k umeleckým produktom, ako sú hudba, film a knihy, (samotný prístup sa stáva dôležitejším než vlastníctvo týchto produktov); tiež na správu a archiváciu kultúrnych produktov a kultúrneho dedičstva.

Hoci výhody digitalizácie sú rozmanité, vyvstávajú nové otázky a problémy. Napríklad problém udržateľnosti a dostupnosti zbierok digitálneho dedičstva, a to z dôvodu fragmentácie a rozdielov v digitálnych vyhľadávačoch. Vďaka digitalizácii je umenie viditeľnejšie a dostupnejšie viac ako inokedy predtým. Kultúrna ponuka ešte nikdy nebola taká hojná a rozmanitá, a to ako na globálnej, tak aj miestnej úrovni; možnosti spotreby a aktívnej účasti na rôznych umeleckých formách neboli nikdy pestrejšie. S Google sa prechádzame po múzeách prakticky a väčšinou zadarmo; prostredníctvom YouTube navštevujeme koncerty, alebo chodíme do divadla. Prostredníctvom digitalizácie umenie nestratilo svoj význam: demonštruje ho však využívaním nových foriem médií. Vplyvom revolúcie médií sa tiež menia naše pohľady na to, čo je autentické. Vplyvy takéhoto vývoja by nemali byť podceňované.

Návšteva kreatívneho a kultúrneho klastra Strijp-S

Strijp-S je kreatívny a kultúrny klaster mesta Eindhoven. Rozkladá sa na ploche 27 hektárov, kde v minulosti pracovalo 10.000 ľudí pre spoločnosť Philips. Založenie firmy sa významným spôsobom zaslúžilo o rozvoj mesta: podnik priláhol mnoho investorov, najmä hi-tech spoločností, ktoré urobili z Eindhovenu veľké technologické a priemyselné centrum. Keď bol v roku 2000 Philips zatvorený, prešlo mesto obdobím depresie: pracovné miesta boli zrušené a ekonomický model celého mesta musel prejsť radikálnymi zmenami. Oblasť Strijp-S, kde sa nachádzala spoločnosť, (oblasť bola tiež známa ako "Zakázané mesto" z dôvodov vysokých plotov a prístupu na špeciálne povolenie) bola potom vyprázdnená a nevyužívaná.

Strategický plán rozvoja tohto priestoru a tým aj mesta ako takého bol navrhnutý tak, aby revitalizoval územie moderným a funkčným spôsobom. Takzvaný „Masterplan Strijp-S 2002“ je stratégiou, ktorej cieľom bolo prestavať Strijp-S na kreatívnu a kultúrnu oblasť Eindhovenu, s cieľom

znovuobjavenia okresu Strijp-S ako priemyselného dedičstva. Stratégia bola neskôr aktualizovaná na pokrytie celého spektra vedy a techniky v rozmedzí od výskumu a vývoja, až po konkrétne kultúrne produkcie.

Miestna stratégia má za cieľ posilniť tvorivú dynamiku danej oblasti a spoluprácu v troch líniách:

1. Experiment so zameraním na „živé laboratórium“, kde tvorcovia, podnikatelia a vzdelávacie inštitúcie intenzívne spolupracujú na inovatívnych produktoch a projektoch.
2. Skúsenosť, alebo vytvorenie špeciálnych stimulačných zážitkov pre verejnosť, ktorá im pomôže naučiť sa a pochopiť tvorivý a kultúrny potenciál vedy a techniky.
3. Výnimočnosť, ktorá sa snaží pripútať talentovaných ľudí k mestu a posilniť jejho medzinárodnú príťažlivosť. Výnimočnosť je v Strijp-e stimulovaná prostredníctvom otvorených výberových konaní s osobitným dôrazom na medzinárodné začínajúce talenty.

Strijp-S je teraz baštou tvorivých talentov; spája umenie, technológie a moderné poznatky do konkrétnych a reálnych výsledkov. Strijp-S sa stal najväčšou mestskou sanáciou v Holandsku a získal medzinárodné uznanie ako súčasť regiónu Brainport, medzinárodne uznávaného ako lídra "inteligentných regiónov" („smart region“).

„EVENTFULNESS“

V meste 's-Hertogenbosch sa uskutočnil súbor podujatí s názvom „EVENTFULNESS - Mestá, podniky a výskumné ústavy pracujú spoločne na zdieľaní dedičstva Hieronima Boscha“.

"Eventfulness" je podujatie "plné udalostí"; je to slovo, ktoré je obzvlášť vhodné na opis spojenia medzi umením, voľným časom, vedou a technikou, a to zvlášť v priebehu roka 2016, kedy si 's-Hertogenbosch pripomína 500. výročie smrti Hieronima Boscha.

Jeho obrazy sú zachované vďaka novým technológiám, vedecké štúdie ukazujú nové dôkazy o ich pravosti a pôvode, a tiež historické fakty o dobe Hieronyma Boscha. "Eventfulness" je inšpiráciou pre iné mestá, aby posilnili svoje kultúrne politiky a aby politiky iných oblastí boli prepojené práve s kultúrou. Osvedčili sa tiež partnerstvá medzi podnikmi a vzdelávacími inštitúciami ("triple helix spolupráca").

Počas fóra v Eindhovene a 's-Hertogenbosch sa účastníci bližšie pozreli na prepojenie technologického vývoja s umením, rovnako ako na ich vplyv na umenie a na umelcov, na dejiny umenia a vedy a na výchovu divákov už od školského veku.

Starosta 's-Hertogenbosch Anton Rombouts vysvetlil koncept inovatívneho cross-sektorového prístupu, ktorý umožnil mestu - ktoré nevlastnilo nijaké z diel Hieronyma Boscha - zhromaždiť takmer všetky jeho diela z celého sveta vo svojom rodisku: 20 obrazov, 19 kresieb, rôzne triptychy a panely. Jeho práce sú inšpirujúce pre všetky sektory mesta a počas celého roku 2016 budú prítomné v rôznych podobách a formách, napr.: na hudobných festivaloch a výtvarných a tanečných vystúpeniach vo verejných priestoroch (tiež napríklad vo forme svetelných projekcií na budovách).

Pri uskutočňovaní tohto podujatia sa mesto naučilo:

- prepájať vysoko kvalitné kultúrne podujatie s radom ďalších akcií v meste a v regióne,
- ako prepojiť kultúru s inými odvetvami, ako napr. s trávením voľného času, s vedou a technikou, s gastronómiou, a ako týmto prepojením podporovať synergický efekt,
- ako spolupracovať s festivalmi z iných miest s cieľom vybudovať solídnu európsku sieť,
- ako úspešne rebrandovať mesto ako rodisko slávneho maliara,
- ako obrátiť neúspešnú kandidatúru na Európske hlavné mesto kultúry (2018) na príležitosť pre mesto a jeho občanov.

Celý projekt stál mesto 28 miliónov €. Predpokladá sa, že zarobí 40 miliónov €.

Kľúčové ponaučenie:

- ekonomické: mestá, ktoré investujú do kultúry, sú silnejšie ("Ak investujete 1 € do kultúry, dostanete 5 € späť do mesta a 20 € späť do krajiny."),
- kultúrne: kultúra je spúšťačom renovácie: stimuluje kultúrnu rozmanitosť a inováciu,
- sociálne: investície do kultúry podporujú sociálne začleňovanie a odstraňujú obavy a strach z iných kultúr.

Projekt je vnímaný ako úspešný nástroj pre zvýšenie povedomia a pre inšpiráciu. Starosta navrhuje vytvoriť platformu spolupráce pre tých miest, ktoré sú neúspešnými žiadateľmi o titul EHMK,

nakoľko toto podujatie sa uskutočnilo aj napriek tomu, že mestu nebol udelený titul Európskeho hlavného mesta kultúry a bol plánovaný práve pre túto príležitosť.

Kultúrna stratégia 2016

Na zasadnutí bola predstavená kultúrna stratégia Eurocities 2016, vypracovaná riadiacou skupinou kultúrneho fóra a členmi kancelárie EUROCITIES v Gente 28. januára 2016.

Diskusie boli založené na sérii otázok vyplývajúcich z internetového prieskumu členov kultúrneho fóra EUROCITIES pred jesenným stretnutím v Ľubľane 2015. Tento prieskum odštartoval diskusiu o zmenách, ktoré by mohli mať vplyv na kultúrnu politiku miest v strednodobom horizonte.

Návrh Kultúrneho fóra EUROCITIES prostredníctvom tejto novej stratégie je:

- uistiť, že aktivity EUROCITIES v oblasti kultúry budú zladené s prioritami miest;
- profilovať EUROCITIES ako laboratórium členských miest pre vývoj a testovanie riešení a reakcií na súčasné a budúce výzvy;
- lepšie prepojiť zasadnutia fóra a stretnutia pracovných skupín za účelom čoraz presnejšieho identifikovania výziev.

Kultúrna stratégia spája každú výzvu s konkrétnymi aktivitami, ktoré budú realizované Kultúrnym fórom EUROCITIES v rámci projektu „Kultúra pre mestá a regióny“ a prostredníctvom siete EUROCITIES ako celku.

Kultúra sa stále viac stáva centrom a kľúčom miestnych programov rozvoja, je prepájaná a implementovaná do rôznych oblastí. Je to tiež jasným trendom na úrovni EÚ, kde je kultúra takisto prepojená s ostatnými politikami. Okrem toho, väčšinu z týchto piatich identifikovaných výziev/oblastí možno aplikovať aj na ďalšie oblasti mestských politík (hospodársky rozvoj, sociálne začlenenie, atď.)

Navrhujeme Kultúrnu stratégiu EUROCITIES, zloženú z dvoch dokumentov:

1. Dlhodobú víziu: "Horizont 2030: budúce trendy, výzvy a potreby miest kultúrnej krajiny". Táto vízia poskytuje celkový pohľad na výzvy, ktorým budú kultúrne správy miest pravdepodobne čeliť do roku 2030. Bude pravidelne aktualizovaná, aby zohľadnila výzvy miest čo možno najpresnejšie.
2. Každoročné stratégie kultúry („Výročné kultúrne stratégie“) budú poskytovať jasné informácie o tom, ako bude EUROCITIES svojimi aktivitami pomáhať mestám čeliť výzvam uvedeným v dlhodobej vízii.

Bol vytvorený zoznam piatich hlavných výziev, kľúčových otázok a hypotéz, na ktoré bude potrebné nájsť odpovede:

1. Demografické výzvy

Aktuálna situácia: zmena populácie v mestách: Ako bude vyzerat' budúce publikum a kultúrne subjekty a inštitúcie?

- Veľké rozdiely medzi európskymi mestami: niektorým mestám budú rásť počty mladých rodín a seniorov, zatiaľ čo iné budú pravdepodobne obyvateľov strácať.
- Obyvateľstvo miest bude z dôvodu množstva novo-prichádzajúcich rozmanitejšie; Títo budú musieť byť integrovaní a práve kultúra tu môže zohrať kľúčovú úlohu.
- Vysoká úroveň vzdelania.
- Digitálne zručnosti budú normou.

Budúce príležitosti a problémy miest: Každý občan má právo na kultúru. Ako budú mestá a kultúrne inštitúcie uspokojovať potreby a očakávania meniacej sa populácie?

- Budú musieť byť vyvinuté nové kultúrne ponuky.
- Kľúčovým v kultúrnych stratégiách miest bude aj naďalej medzikultúrny dialóg.
- Novo-prichádzajúci môžu pomôcť diverzifikovať existujúce kultúrne ponuky tým, že prinesú nové talenty, nové formy vyjadrovania, nové pohľady a názory, atď.

2. Výzva rozvoja a výchovy publika

Aktuálna situácia:

- Verejnosť bude požadovať väčšiu flexibilitu a mieru vytvorených možností kultúrnej ponuky.
- Vzťah medzi kultúrnymi poskytovateľmi a publikom sa môže zmeniť.

Budúce príležitosti a problémy miest:

- Miestni kultúrni aktéri budú aktívne pracovať s (alebo dokonca anticipovať) demografickými zmenami: budú spolupracovať pri predstavovaní najaktuálnejšieho obsahu verejnosti.
- Ako sa už teraz existujúce alebo nové postupy spolupráce (sociálne inovácie) stávajú nástrojmi inštitucionálneho rozvoja?

3. Výzva v oblasti správy a sieťovania

Aktuálna situácia:

- Nárast medzi-sektorových projektov (zdravie, blahobyt, sociálne začlenenie, atď.).
- Bude vhodné a žiaduce spájať sily ako vo vnútri, tak aj mimo oblasti kultúry.
- Inštitúcie verejnej správy a miestne kultúrne organizácie ponúkajú svoje služby za poplatky - práve preto sú cenené.
- Mestá budú podporovať spoluprácu, zdieľanie zdrojov a spájanie sa kultúrnych organizácií, rovnako tak ich budú povzbudzovať pri nachádzaní inovatívnych spôsobov vytvárania svojich zdrojov.
- Nové kultúrne organizácie mladých ľudí majú menší záujem o podporu od miest; budú nachádzať svoje vlastné cesty.

Budúce príležitosti a problémy miest:

- Ako sprostredkovať partnerstvo kultúry s inými sektormi - napríklad s ekonomickým odvetvím súkromných/individuálnych návštevníkov?
- Nový spôsob myslenia: uplatňovanie prístupu "naprieč odvetviami".
- Ako zabezpečiť skutočnú hodnotu kultúry?

4. Výzva v oblasti digitalizácie

Aktuálna situácia:

- V umení bude zahrnuté aj využitie nových technológií.
- Nové technológie budú mať vplyv na spôsob komunikácie miest s občanmi, rovnako ako na spôsob, akým mestá spolupracujú s lokálnymi poskytovateľmi.

Budúce príležitosti a problémy miest:

- Aké budú dopady nových technológií na umenie a kultúru vo všeobecnosti?
- Aké budú dopady nových technológií na očakávania „konzumentov“ voči miestnym kultúrnym subjektom a ich ponukám?
- Aké budú dopady nových technológií na kultúrne inštitúcie?
- Aké budú dopady nových technológií na mestskú správu kultúry (politiky miest)?

5. Finančná a organizačná výzva:

Aktuálna situácia:

- Verejné kultúrne správy a inštitúcie budú mať menej finančných prostriedkov na prerozdelenie.
- Kultúrne organizácie budú musieť diverzifikovať svoje zdroje príjmov a svoje obchodné modely.
- Miestne kultúrne organizácie potrebujú pomoc pri oslobodení sa od závislosti na miestnych samosprávach.

Budúce príležitosti a problémy miest:

- Ako budú miestne správy riešiť uvedené problémy?
- Aké sú nové úlohy miestnych kultúrnych správ? Byť maklérom, poradcom, promotérom, atď.?

Stretnutie pracovnej skupiny: Mládež a kultúra:

Diskusia o dopade moderných technológií (počítače, sociálne médiá) na mladých ľudí, a na ich sociálne a kultúrne správanie a rozvoj.

Predstavenie inovatívneho spôsobu mediálneho vzdelávania prostredníctvom široko-dostupného programu na ozvučovanie vlastných filmov: metóda využívaná v programoch (tvorivých dielňach) pre deti a mládež. Táto metóda (a softvérový program: <http://www.watchthatsound.nl/english>) je použiteľná aj v prostredí základných umeleckých škôl: hositeľov zaujal spôsob výučby v audiovizuálnom a multimediálnom odbore našich základných umeleckých škôl ; kontakt pre možnú vzájomnú spoluprácu: Jacques van de Veerdonk, + 31 6 22993739, jacques@watchthatsound.nl).

Prediskutovanie spôsobu pokračovania práce pracovnej skupiny, jej úloh a opodstatnenia v prostredí jednotlivých miest ako aj v prostredí spolupráce s orgánmi Európskej komisie. Odstúpenie predsedníčky pracovnej skupiny, diskusia o návrhoch nového predsedu/predsedníckeho mesta.

Zhodnotenie pracovnej cesty a konkrétne úlohy a návrhy, ktoré vyplynuli z výsledkov rokovania účastníka ZPC:

Konkrétne úlohy:

- informovanie o spôsobe výučby a kontakte možnej spolupráce riaditeľov základných umeleckých škôl;
- pripomienkovanie a príprava námetov činnosti pracovnej skupiny „Mládež a kultúra“ pre budúce obdobie;
- príprava podnetov a pripomienkovanie Kultúrnej stratégie 2016 na jesenné stretnutie Kultúrneho fóra.

Na rok 2016 je naplánované stretnutie Kultúrneho fóra EUROCITIES na jeseň (05.10.2016 – 08.10.2016) v Oulu, Fínsko.

V Bratislave, dňa: 23.03.2016

Podpis účastníka / účastníkov ZPC